

НАРОДНО СЪБРАНИЕ		
Их. No	454 - 01 - 6	
Дата	14 / 05	2014 г.

16.02
01

ДО
Г-Н ДИМИТЪР ГЛАВЧЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА 44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 76, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасяме Законопроект за българския жестомимичен език, съответно с мотиви и предварителна оценка на въздействието.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

Вносител:

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект

ЗАКОН
за българския жестомимичен език

Чл. 1. С този закон се уреждат обществените отношения, свързани с използването на жестомимичния език като средство за общуване на хората с увреден слух, с оглед създаване на условия за тяхната пълноценна реализация и интеграция в обществото, както и за тяхното обогатяване с информация от околния свят.

Чл. 2. Този закон има за цел създаване на условия и гаранции за:

1. използване и изучаване на жестомимичния език с оглед осигуряване на равни възможности за хората с увреден слух и подпомагане на тяхната социална, образователна и трудова интеграция;

2. обучение на преводачи от и на жестомимичен език; на учители и студенти, които ще работят с деца и възрастни с увреден слух;

3. осигуряване на превод от и на жестомимичен език за хората с увреден слух при осъществяване на комуникацията им с държавните органи, органите на местното самоуправление, съдебните органи и други обществени институции и организации.

4. осигуряване на достъп до информация за хората с увреден слух чрез превод от и на жестомимичен език.

Чл. 3. (1) Жестомимичният език е естествено средство за общуване между хората с увреден слух и другите лица.

(2) В съответствие с този закон, българският жестомимичен език е признат като пълноценен начин за общуване наравно с говоримия и писмения български език.

Чл. 4. На децата и младежите с увреден слух се осигурява обучение и със жестомимичен език в държавните и общинските училища.

Чл. 5. Обучение на преводачи на жестомимичен език се осъществява по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 6. (1) Създава се Национален регистър на преводачите от и на жестомимичен език в България.

(2) Регистърът по ал. 1 се поддържа от Съюза на глухите в България.

(3) Съюзът на глухите в България е длъжен да осигурява публичен достъп до Регистъра, включително на своята интернет страница.

(4) За вписване в Регистъра могат да кандидатстват всички лица с придобита квалификация за превод от и на жестомимичен език в съответствие със Закона за професионалното образование и обучение.

(5) Считано от влизането в сила на този закон само преводачи, вписани в Регистъра по ал. 1 ще могат да изпълняват задачи по тълкуване и превод от и на жестомимичен език, възлагани от органи на държавната власт и местното самоуправление и/или финансиране с публични средства.

(6) Правилата за вписване в и отписване от Регистъра по ал. 1 на преводач от и на жестомимичен език се определят от Съюза на глухите в България и от Националната асоциация на жестомимичните преводачи в България, съгласувано с председателя на Националната агенция за професионално образование и обучение.

Чл. 7. (1) Глухите, тежкочуващите лица със слухова загуба 55 и повече децибела, и сляпоглухите лица имат право на целева парична помощ от държавата за използване на превод от и на жестомимичен език.

(2) Размерът и редът за отпускането на целевата помощ по ал. 1 се определят от Министерския съвет в Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания.

Чл. 8. Разноските за ползване на тълковник-преводач от и на жестомимичен език от съда, органите на досъдебното производство и особените юрисдикции се поемат в съответствие с правилата на приложимите закони за работата на тези органи.

Чл. 9. Глухите и тежкочуващите лица реализират правата си по този закон доколкото в него не е посочено друго в съответствие с правилата и процедурите по Закона за социално подпомагане.

Допълнителна разпоредба

§1. По смисъла на този закон:

1. „Лице с увреден слух“ е лице със слухова загуба над 35 децибела.
2. „Тежкочуващо лице“ е лице със слухова загуба от 35 до 65 децибела.
3. „Глухо лице“ е лице със слухова загуба 65 и повече децибела.
4. „Сляпоглухо лице“ е лице, което е едновременно с увреден слух и увредено зрение.
5. „Български жестомимичен език“ е традиционно и масово използваната в Република България визуално-жестикулационна езикова система, която се осъществява с помощта на ръцете, на пръстите и с мимиката на лицето.
6. „Преводач на жестомимичен език“ е пълнолетно лице, което интерпретира (превежда) за глухи и тежкочуващи лица от говорим език на жестомимичен език и обратно, и притежава свидетелство за професионална квалификация по професия „Преводач жестомимичен език“.
7. Преводачи на жестомимичен език са и тълковниците по чл. 142, ал. 2 от Наказателно-процесуалния кодекс.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 2. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет.

§ 3. В срок от три месеца след влизането в сила на този закон Министерският съвет приема необходимите промени в Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания.

§ 4. В Закона за предучилищното и училищното образование (Обн. ДВ. бр.79 от 2015г., изм. и доп. ДВ. бр. 98 и 105 от 2016 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава чл. 16а:

„Чл. 16а. За децата и учениците с увреден слух се осигурява и обучение с жестомимичен език“

2. В чл. 44 се правят следните изменения и допълнения:

а) създават се нови ал. 5 и 6:

„(5) В специалните училища по ал. 1, т. 1 за деца и ученици с увреден слух жестомимичният език се въвежда като задължителен учебен предмет.“

„(6) В специалните училища по ал. 1, т. 1 за деца и ученици с увреден слух като помощно средство при обучението се въвежда двуезично обучение – едновременно с говор и жест.“

б) досегашните ал. 5 - 9 стават съответно ал. 7 - 11.

3. В чл. 187 се създава ал. 5:

„(5) За децата и учениците с увреден слух в интегрираните училища се осигурява асистент- преводач на жестомимичен език, дори ако в класа има само едно дете с увреден слух.“

Вносители:

МОТИВИ

към Законопроекта за българския жестомимичен език

В България живеят над 120 000 лица с различна степен на увреждане на слуха. По данни на Европейския съюз на глухите броят на ползващите българския жестомимичен език е 50 000. За преобладаваща част от лицата с увреден слух, глухите и сляпоглухите жестомимичният език е основно средство за комуникация и за пълноценно осъществяване на техните човешки и граждански права. Липсата на държавна политика за признаване, регламентиране и развитие на българския жестомимичен език се явява пречка за интеграцията на хората с увреден слух в обществото и за достъпа им до качествено образование, публични услуги и заетост.

Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания е ратифицирана от Европейския съюз на 23 декември 2010 г., а на 10 февруари 2012 г., с обнародването на Закона за ратифициране на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, в Република България окончателно се гарантира предимството на нормите на Конвенцията пред вътрешното законодателство в случай на противоречие с него. Прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания като част от вътрешното право на страната ни изисква следването на ясен план за изпълнение на поетите задължения от Република България. Планът за действие (2012 – 2014) съдържа мерки за привеждане на нормативната уредба и на политиките, насочени към хората с увреждания, в съответствие с разпоредбите на Конвенцията и очертава конкретните стъпки на отделните държавни органи и заинтересовани страни. Една от тези стъпки е изготвянето и одобряването на концепция във връзка с прилагането на чл. 21 „Свобода на изразяване и на мнение, свобода на достъпа до информация“ – Въвеждане на жестомимичния език. За да се преодолеят критичните моменти, които съществуват в българското законодателство при осигуряване на възможност на хората с увреден слух да търсят, получават и споделят информация наравно с останалите членове на обществото и като се отчита потребността от жестомимичния език за

повишаване на тяхната независимост и взаимодействия във всички сфери на живота, е наложително използването на българския жестомимичен език да бъде регламентирано със закон.

Към настоящия момент Република България е една от едва двете държави-членки на ЕС, които не са уредили законодателно използването на жестомимичния език. В някои държави (Австрия, Португалия и Финландия) жестомимичният език е признат и на конституционно равнище.

Българският жестомимичен език търпи постоянно развитие в общността на неговите ползватели у нас. За първи път се използва в образованието още през 1898 г. По проблемите на жестомимичния език и неговото развитие работят най-изявените български сурдопедагози и дефектолози. Към момента съществува речник с 5 000 думи и жестове, а към Съюза на глухите в България съществува Национален методически и консултативен център по проблемите на жестомимичния език.

С приемането на законопроекта Република България ще изпълни свои основни международноправни ангажименти, произтичащи от ратифицирането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, както и ще се регулират обществени отношения, които до момента не са уредени пълноценно на законодателно ниво. Ще се регламентира ролята и мястото на преводачите от и на жестомимичен език.

С предлаганите промени в Закона за предучилищното и училищното образование ще бъде сложен край на отричани от съвременната специална педагогика практики при обучението на деца и ученици с увреден слух, а на тях ще бъде осигурен наистина равен достъп до качествено образование както в специалните, така и в общите училища.

Вносител:

**Предварителна оценка на въздействието
на Законопроекта за българския жестомимичен език**

I. Основания за законодателната инициатива

Конвенцията на Организацията на обединените нации (ООН) за правата на хората с увреждания е ратифицирана от Европейския съюз на 23 декември 2010 г., а на 10 февруари 2012 г., с обнародването на Закона за ратифициране на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, в Република България окончателно се гарантира предимството на нормите на Конвенцията пред вътрешното законодателство в случай на противоречие с него. Прилагането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания като част от вътрешното право на страната ни изисква следването на ясен план за изпълнение на поетите задължения от Република България. Планът за действие (2012– 2014) съдържа мерки за привеждане на нормативната уредба и на политиките, насочени към хората с увреждания, в съответствие с разпоредбите на Конвенцията и очертава конкретните стъпки на отделните държавни органи и заинтересовани страни. Една от тези стъпки е изготвянето и одобряването на концепция във връзка с прилагането на чл. 21 „Свобода на изразяване и на мнение, свобода на достъпа до информация“ – Въвеждане на жестомимичния език. За да се преодолеят критичните моменти, които съществуват в българското законодателство при осигуряване на възможност на хората с увреден слух да търсят, получават и споделят информация наравно с останалите членове на обществото и като се отчита потребността от жестомимичния език за повишаване на тяхната независимост и взаимодействия във всички сфери на живота, е наложително използването на българския жестомимичен език да бъде регламентирано със закон.

Със Закона за българския жестомимичен език ще се уредят обществените отношения, свързани с използването на жестомимичния език като средство за общуване на хората с увреден слух, с оглед създаване на условия за тяхната пълноценна реализация и интеграция в обществото, както и за тяхното обогатяване с информация от околния свят.

Към настоящия момент Република България е една от едва двете държави-членки на ЕС, които не са уредили законодателно използването на жестомимичния език. В някои държави (Австрия, Португалия и Финландия) жестомимичният език е признат и на конституционно равнище.

С приемането на законопроекта Република България ще изпълни свои основни международноправни ангажименти, произтичащи от ратифицирането на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания, както и ще се регулират обществени отношения, които до момента не са уредени пълноценно нито на законодателно ниво. Ще се регламентира ролята и мястото на преводачите от и на жестомимичен език.

II. Заинтересовани групи

В България живеят над 120 000 лица с различна степен на увреждане на слуха. По данни на Европейския съюз на глухите броят на ползващите българския жестомимичен език е 50 000. За преобладаваща част от лицата с увреден слух, глухите и сляпоглухите жестомимичния език е основно средство за комуникация, пълноценно осъществяване на техните човешки и граждански права. Липсата на държавна политика за признаване, регламентиране и развитие на българския жестомимичен език се явява пречка за интеграцията на хората с увреден слух в обществото, достъпа им до качествено образование, публични услуги и заетост.

Българският жестомимичен език търпи постоянно развитие в общността на неговите ползватели у нас. За първи път се използва в образованието още през 1898 г. По проблемите на жестомимичния език и неговото развитие работят най-изявените български сурдопедагози и дефектолози. Към момента съществува речник с 5 000 думи и жестове, а към Съюза на глухите в България съществува Национален методически и консултативен център по проблемите на жестомимичния език.

С предлаганите промени в Закона за предучилищното и училищното образование ще бъде сложен край на отричани от съвременната специална педагогика практики при обучението на деца и ученици с увреден слух, а на тях ще бъде осигурен наистина равен достъп до качествено образование

както в специалните, така и в общите училища. По данни на НСИ за учебната 2015/2016 г. в специалните училища за деца с увреден слух се обучават 281 деца. Други между 300 и 450 деца с увреден слух се обучават в общообразователните училища.

III. Анализ на разходи и ползи

Приемането на проекта на закон няма да доведе до допълнителни разходи за държавния бюджет и общинските бюджети доколкото изплащането на целеви помощи за жестомимични услуги за лица с увреден слух вече е уредено в Правилника за прилагане на Закона за интеграция на хората с увреждания. Решенията за размера на целевата помощ и обемите, в които се предоставя са в компетенциите на Министерския съвет.

Предлаганите разпоредби в чл. 4 и параграф 4 от проекта на закон ще доведат до допълнителни разходи за бюджетите на отделни държавни и общински училища с оглед осигуряването на гарантираното от Конституцията на Република България право на образование за децата и учениците с увреден слух. Доколкото не може да се предвиди с точност, в кои училища ще бъдат записани деца с увреден слух, Министерският съвет и Министерство на образованието и науката следва да разработят механизъм за целево подпомагане и ресурсно осигуряване на обучението на жестомимичен език за учащите с увреден слух с оглед техния равен достъп до качествено образование. Министерството на образованието и науката има опит в осигуряването на преводачи на жестомимичен език за ученици с увреден слух, които се явяват на държавни зрелостни изпити.

Ползите от приемането на Закон за българския жестомимичен език са несъизмеримо по-високи спрямо очакваните допълнителни разходи. На първо място разпоредбите на закона ще гарантират конституционните права на гражданите с увреден слух и в най-голяма степен правото на равен достъп до образование на децата и учениците с такъв тип увреждане. Ще се осигурят необходими предпоставки за трайната и ефективна интеграция на тази група лица в обществото и на пазара на труда, ще се повиши обществената ангажираност към техните проблеми, както и престижа и

разпознаваемостта на жестомимичния език, като равностойно средство за общуване. С предлагания проект на закон ще се регламентира по-добре ролята и мястото на професията „преводач на жестомимичен език“, като ще се увеличи и интереса към нея. Осигуряването на равен достъп до качествено образование на децата и учениците с увреден слух е основна предпоставка за тяхната успешна интеграция и професионална реализация. В дългосрочен план интегрирането на пазара на труда на лицата с увреден слух ще доведе и до намаляване на разходите за някои видове социални плащания за лица с увреден слух, които поради недалновидна политика са били лишени от възможности за образование и заетост, и съответно принудени да разчитат на системата за социално подпомагане.

IV. Административна тежест и структурни промени

С приемането на Закон за българския жестомимичен език няма да настъпят обстоятелства, които да налагат промени в структурата и щата на държавната администрация или обособяването на нови административни звена. Предвижда се създаването на Национален регистър на преводачите от и на жестомимичен език в България, който обаче ще бъде администриран от Съюза на глухите в България. Подобен подход ще засили връзката между държавната власт и органите за местно самоуправление от една страна, и структурите на гражданското общество в лицето на национално-представителната организация на лицата с увреден слух.

Вносител: